

Xarxa Feminista

FULL INFORMATIU Núm. 39 · maig 2008

Sexualitats: allò que és personal és polític

Per preparar la propera trobada sobre sexualitats us adjuntem aquest text de la Flavia Limone Reina, que ens situa una mica el tema de com es construeixen les formes de viure la sexualitat.

Tenim tendència a creure que el sexe és una cosa natural tot i que en els éssers, humans, poques coses (per no ser radical i dir-ne cap) són instintives o "purament naturals". Som part de l'espècie animal, sí, però tenim una particularitat que ens fa diferents, que fa les nostres vides més riques en matisos, més complexes: som éssers alhora biològics i culturals. Per ser persones ens hem dotat d'un entramat social (ideologies, normes, valors, etc.) que ens "produeix", que ens possibilita ser el que som. Som tant biologia com cultura. Sense la cultura, podríem tenir forma humana, però seria arriscat nomenar-nos pròpiament humans... persones.

La sexualitat humana es desenvolupa dins d'un sistema sexe-gènere, un sistema cultural amb tot el que això implica. D'acord amb Rubin (1975), el sistema sexe-gènere (en endavant s.s-g) és "el conjunt de disposicions per mitjà de les quals una societat transforma la sexualitat biològica en productes de l'activitat humana, i on es satisfan totes aquelles necessitats humanes transformades". És a dir, és el sistema pel qual allò que en els animals és pura biologia i instint, en nosaltres existeix de manera social, mitigant instints i donant lloc a convencions que s'aprenen, ens permeten convertir-nos en humans i part de la societat. Cada una de nosaltres, tant si ho sap com si no, reproduceix i altera aquestes polítiques en el seu comportament quotidià; el nostre fer personal és polític. En el s.s-g, la nostra sexualitat es conforma, existeix, es regula i, molt important, aprenem a viure-la com si fos purament natural i no tingués res a veure amb la cultura.

El s.s-g hegemònic és el patriarcal, en ell es desenvolupem i en ell només exis-

teixen dues classes d'éssers humans: els homes i les dones. Per crear aquestes dues categories com a úniques possibles hi ha tres conceptes bàsics: el sexe, el gènere i l'orientació del desig sexual. Es plantegen com a dicotòmics i polars, sense situacions intermèdies possibles: cada categoria completa l'altra, ofereix allò que manca a l'altra per fer un tot, com si fossin peces d'un trencaclosques que encaixen de forma perfecta. Són, a més, jeràrquiques, és a dir una d'elles és més valuosa que l'altra. En aquest sistema s'assumeix que ambdues categories socials (homes i dones) són internament homogènies ("tots els homes són iguals"; "totes les dones són idèntiques") i, com deia, polars, complementàries i jeràrquiques entre si. D'aquesta manera, la diversitat personal es nega, es converteix en diferència entre categories i la diferència esdevé desigualtat.

Sexe

El sexe, ens defineix com a mascles o com a femelles. Només és possible, d'acord amb aquest sistema, ser mascle o femella. I això es determina al moment de néixer mirant els genitals de la criatura: si hi ha un penis és un mascle (un nen), si hi ha una vulva es tracta d'una femella (una nena). Què passa si això no resulta tan clar? Si hi ha una vulva amb un clítoris "gran"? Si hi ha alguna cosa que no encaixa amb aquesta visió dicotòmica? S'ha determinat que el sexe depèn dels cromosomes sexuals (XX en les femelles; XY en els mascles); de les hormones i de les gònades (testicles en els mascles, ovaris en les femelles). Per tant, davant d'una situació "poc clara", la classe mèdica decideix si està davant d'un nen o d'una nena per "normalitzar" el que és difícil de classificar.

Si en lloc de dos pols oposats, complementaris i jeràrquics, veiéssim una línia contínua, podríem acceptar que, des del "cosí Zumoso!" a la "noia Danone", hi ha una gran diversitat corporal: que existeixen penes petits, clítoris grans; homes amb mames més desenvolupades que les d'algunes dones, dones peludes i

**Reserveu-vos el
14 de juny**

**Assemblea/Debat
de la Xarxa Feminista
Gèneres i
Sexualitats**

**10,30 hores
C/Casp, 38 pral.**

homes sense pèls i milers de formes corporals diverses. Formes vàlides, naturals, que no requereixen correccions perquè no causen dolor ni dany a qui és aquest cos. Des d'aquelles "petites anomalies" que avui, cada vegada amb més freqüència corregeix la cirurgia estètica a qui pot pagar-la, fins a les intervencions als nadons que no han pogut escollir si les desitgen o no, "pel seu bé i la seva normalització", es tracta d'intervencions amb terribles conseqüències, en la major part dels casos.

Les persones intersexuales no són una anormalitat de la natura, sinó que el s.s-g patriarcal ens divideix artificialment en dues categories idealitzades, estereotipades i tots i totes ho patim. Com més al centre d'aquest continu negat pel sistema, com més lluny d'un extrem mascle o femella ens trobem, més "rars/rarses" serem i menys acceptats/acceptades mentre el s.s-g patriarcal no sigui posat en qüestió enlloc de ser-ho les persones. En resum, el sexe es refereix a les característiques biològiques que ens qualifiquen com mascles o femelles. No només als "caràcters sexuals primaris", a l'aparència genital, sinó, també als secundaris, que es desenvolupen en la pubertat. La denúncia i l'esforç de col·lectius intersexuales està començant a obrir una escletxa per resistir enfront dels estereotips corporals d'home i dona.

Gènere

Recordareu que va haver molta polèmica quan es va discutir la llei contra la violència de gènere perquè la Reial Acadèmia deia (i diu) que aquesta paraula és sinònim de sexe, que és un anglicisme innecessari. Doncs bé, per a qui investiguem i treballem en qüestions de sexualitat i gènere hi ha una gran diferència. Si "sexe" es refereix a aquesta construcció de categories basades en la biologia (fisiologia i química) dels cossos, "gènere" es refereix a aspectes socials, a allò que coneixem com "masculí" o "femení". Fa referència a formes de comportament que s'entenen com a típicament d'homes o típicament de dones. Però és això: típicament, tradicionalment, i altra vegada, s'actua i es funciona com si només es pogués ser femení o masculí, com si les persones només tinguéssim una possibilitat de comportament. Per posar un exemple: la idea

que el masculí és assertiu, fins i tot agressiu i, el femení, complaent i dolç. Segons el s.s-g patriarcal una "noia dura, freda i molt racional" o un noi "dolç, feble, amorós i suau", són, altre cop... "casos estranys, rarses".

Alguns corrents del moviment feminista han promogut canvis en aquesta visió, però encara queda molt camí per recórrer fins a una acceptació de totes les característiques humanes, de totes les diferències i perquè la vida sigui gratificant per a tots i totes.

Orientació del desig sexual

El s.s-g patriarcal admet només una única orientació de desig sexual: l'heterosexual. L'atracció física i el desig homosexual apareixen com a una altra desviació. I les persones bisexuals? Raríssimes i estranyes, un altre cop, "gent indecisa", "gent que no es coneix a sí mateixa o que no s'ha descobert". Hi ha altres formes de desig que, mentre no vulnerin els drets dels i de les altres, no haurien de ser qüestionades i tot i així ho són. Com que nosaltres podem subvertir el sistema, això està canviant, lentament, gràcies als esforços dels col·lectius implicats.

Fins ara he insistit en mostrar la polaritat i complementarietat, però recordem que encara hi ha més; el sistema és jeràrquic, així que ser mascle és més valuós que ser femella. Ser masculí, més que ser femení i ser hetero, indubtablement, més que mostrar qualsevol altra orientació de desig sexual.

Per altra banda, aquests tres elements que hem analitzat per separat, el s.s/g els ha creat en cadena, per tant, si ets mascle, se suposa que has de ser masculí i heterosexual. Si ets femella, t'ha tocat ser, diguem "persona de segona", però, de qualsevol manera, has de ser femenina i heterosexual. Només dues opcions vàlides (i una més vàlida que l'altra): mascle/masculí que desitja dones; femella/femenina que desitja (o estima, se'ns suposa més romàntiques que desitjoses) homes. Resulta que la cadena es trenca perquè les persones som més complexes que tota aquesta reducció. Així, per posar un exemple, un home pot tenir molts comportaments qualificats de femenins segons el sistema i, llavors, a força d'ideologia patriarcal, la cadena de causa conseqüència ens fa suposar que aquest home és

homosexual... la qual cosa, moltes vegades no és el cas. O bé, si una dona, per posar un altre exemple que costa d'entendre, se sent en un cos equivocat, s'hormona, s'opera i es converteix en un home (transsexual de dona a home), se suposa que serà masculina en els seus comportaments i que serà heterosexual... i resulta que d'aquests "nous homes", n'hi ha que són gais. Atès que es confon categoria de sexe amb subjectivitat de gènere i aquesta amb orientació del desig i existeix el convenciment que una dona origina a l'altra, hi ha qui es confon i es pregunta: i per què es va operar per ser home si li agraden els homes? Es va operar perquè se sent home, perquè rebutjava el seu cos de femella i, probablement, la seva posició en el món com a femenina! Però tot això no té res a veure amb la seva orientació de desig sexual. Tot sovint llegim o escoltem la pregunta sobre "què fa que una persona sigui homosexual o transsexual?, etc. i potser no hauríem de buscar la resposta en una persona en particular, ni en la seva història ni en la seva biologia sinó preguntar-nos perquè ens fem aquesta pregunta i no ens preguntem, en canvi, "què fa que una persona sigui heterosexual?," què fa que ens sembli perfectament dona o perfectament home"? Potser allò que fa a algú "diferent" i, per tant, desigual és una forma de mirar el món i les persones que ho classifica des d'un sistema sexe-gènere pervers que ha situat com a "normal" l'home, blanc, de mitjana edat, sa i reeixit.

L'anormalitat, la nostra anormalitat de dones, d'homosexuals, d'intersexuales, de transgènere, de transsexuals, etc. existiria si ens dotéssim d'un sistema no patriarcal ni androcèntric, d'un sistema que ens alliberés de categories i ens acceptés tal com som, cada una diversa; cada persona, en una nova festa de descobriment i creació? És possible que ens ho imaginem? I si ho imaginem no ho estem creant ja?

¹ Rubin, Gayle (1975), "El tráfico de mujeres: notas sobre la <<economía política>> del sexo" en Lamas, M., (comp.), El género. La construcción cultural de la diferencia sexual. México, D.F. UNAM, PUEG, 2003, pp 35-96

campanya pel dret a l'avortament

DRET DE LES DONES A DECIDIR

Després de les mobilitzacions del mes de març i de la campanya d'autoinculpacions a tot Catalunya, seguim endavant amb la campanya per aconseguir canviar les coses i no trobar-nos amb tot el que ens hem trobat aquest últim any.

Tots els grups de la Campanya segueixen fent xerrades i accions d'informació i sensibilització i ara estem preparant una recollida massiva de signatures que intentem que sigui unitària a tot l'estat

per treure l'avortament del Codi penal: **Per la despenalització total i la seva inclusió a la xarxa sanitària pública...**

El proper 28 de setembre és el dia internacional per la despenalització de l'avortament, una Jornada promoguda per les dones d'Amèrica Llatina que volem compartir també a Europa i, per això, estem preparant alguna trobada o seminari tant a nivell de Catalunya com a

nivell estatal per repensar les nostres propostes, aprofitar les nostres experiències, aprofundir en les argumentacions i estendre la sensibilització.

Les dones de la Campanya ens reunim a Ca la Dona i podeu seguir per web les accions i propostes que anem fent i esperem les vostres iniciatives i informacions.

<http://www.caladona.org/avortamentlliuregratuit.html>

ACTA ASSEMBLEA 12 ABRIL 2008

Un dia assolellat de primavera ens donem la benvinguda prop de 25 dones de diferents grups i ens alegrem de veure cares noves.

El primer tema a tractar és comunicar que la Xarxa Feminista canviarà de servidor ja que hi ha hagut problemes amb l'enviament i la recepció dels correus.

Es presenta la proposta de fer una Trobada el 18 d'octubre del 2008 amb el títol provisional Trans-amorsexualitat, seguint el fil del debat sobre Sexualitats fet a finals de l'any passat. Aquesta Trobada també va lligada a la Campanya per l'Avortament Lliure i Gratuït que ens ha mogut a pensar una vegada més sobre la nostra sexualitat.

La Trobada, en principi, està programada per a tot el dia. Es començaria el matí parlant de la sexualitat i les relacions afectives amb diferents ponents com Rosa Sanchis (que fa cursos sobre educació sexual), Ana Tàbora (psiquiatra que treballa el conflicte de la dona i la salut mental) i una dona sudanesa (que ha treballat el tema de la sexualitat de les dones subsaharianes i aportarà la visió de la sexualitat des de la seva cultura). Es tractaria d'aprofundir en el plaer i en "les estructures" que envolten la sexualitat de les dones.

En acabar aquestes ponències es faria un descans i després començaríem els tallers, que ens han de servir per compartir les experiències sexuals i fer un intercanvi que ens enriqueixi a totes.

Comptem que també ens podrem quedar a dinar juntes. La tarda es dedicaria a xerrades on es parlaria de la inter/trans/pan/sexualitat, per poder pensar i acollir

aquesta realitat que no és nova, però que ara té una presència social molt significativa

Després de les xerrades, altra vegada es faria un descans i continuariem amb tallers per aprofundir sobre la diversitat de la sexualitat i, a partir de la transsexualitat, la intersexualitat i el transgènere, reforçar l'enfrontament amb el patriarcat i les seves dicotomies reductores i pensar una societat i una política on totes les persones es puguin desenvolupar en totes les seves dimensions i puguin realitzar-se i ser felices.

Va continuar l'assemblea amb aportacions i comentaris, per exemple sobre el nou programes de televisió que parlen sobre l'orgasme de la dona i sobre la sexualitat de la gent adolescent. Hi ha inquietud i reivindicació de la necessitat d'una bona formació afectivosexual a les escoles davant dels embarazos adolescents... l'ús dels preservatius... Es parla també de la pel·lícula Juno... Tota la conversa porta a valorar molt positivament el plantejament de la trobada/debat/jornada sobre sexualitat proposada per crear més espais de reflexió que són molt necessaris.

S'acaba l'assemblea informant sobre les últimes notícies i accions de la Campanya pel Dret al Propi Cos i a l'Avortament Lliure i Gratuït, en la qual col·laborem conjuntament amb diferents col·lectius de dones que també hi estan adherides.

Propera Assemblea serà 14 de Juny a les 10:30 hores a Ca la Dona

20 anys de Ca la Dona. Qui dia passa, any empeny

“Esperem que aquest espai, que resta obert a les dones i que, a la fi, podem compartir, sigui un pol de referència, tant per a les dones del Moviment, com per a les que encara no ens coneixen, però que tenen interessos comuns i volen apropar-s’hi. Que sigui un espai on l’heterogeneïtat serveixi d’enriquiment col·lectiu gràcies al debat i a la reflexió conjunta. Un espai on cada grup pugui organitzar i desenvolupar les seves activitats: on es puguin fer actes culturals, trobades, manifestos..., un espai que volem que sigui el teu, que sigui el de les dones que ens belluguem per tal de fer trontollar tot allò que ens oprimeix”.

Aquests mots són del primer butlletí de Ca la Dona, del 1993 però són tan actuals com si els haguéssim escrit a la última comi. El juny de 2008 celebrem els 20 anys de Ca la Dona, un espai tan difícil de definir, d’encasellar i d’explicar.

Qui no ha sentit a parlar de Ca la Dona? Qui no té alguna idea remota (i potser errònia) del que és Ca la Dona? Qui no ha dit alguna vegada que Ca la Dona és un espai de referència del moviment feminista català? I qui no ha dibuixat al seu imaginari el que voldria que fos Ca la Dona? Som un espai de dones compartit per una diversitat de grups i

de dones a les reunions i actes. També costa mantenir un espai com aquest amb coherència, però aquí continuem, i la lluita feminista no pot aturar-se, els recents atacs contra el dret a avortar de totes nosaltres ho palesen. Actualment hi ha una trentena de grups a la casa, alguns més actius que d’altres i entre totes volem celebrar aquest aniversari tan especial amb els ulls posats en el futur, que ens portarà un nou canvi de casa, aquesta vegada al carrer Ripoll, en ple centre gòtic barceloní, a una casa que desborda històries per totes les seves pedres.

De tots els actes de celebració que ens vam plantejar fer durant aquest curs n’hi ha que s’han ajornat fins els 25 anys, n’hi ha que s’han escurçat i n’hi ha que han aparegut a última hora. Us avancem un tastet:

- Les Botones estan preparant un vídeo de felicitació amb imatges del fons documental i intervencions actuals.

- El consell de redacció de la revista de Ca la Dona està enllestit un monogràfic que recollirà el bo i millor d’aquests anys de trajectòria editorial.

- Estem treballant en una festa per a finals del mes de juny o principis de juliol, on podrem

veure vídeos, tindrem una actuació sorpresa, farem un soparet i... ja veurem! Les dones dels grups de la casa aprofitaran aquesta cita per oferir un present que pot adoptar qual-sevol forma imaginable: berenar, actuació, paròdia, concert...

- Hem donat les primeres passes per a una Escola d’Estiu del Feminisme.

- Al setembre, volem fer un concert per a celebrar totes juntes l’aniversari.

- Unes folletes de la impremta estan dissenyant un calendari molt especial perquè tinguem un bon record dels anys que passen i de tots els que ens esperen.

Us animem a participar en l’organització de la celebració i a aportar idees i forces.

Només cal que us poseu en contacte amb la secretaria de Ca la Dona! Us deixem amb una invitació, manlevada d’una sòcia:

“No abdicarem mai de viure. Vinga, totes a riure!... Vull festivar/festejar que m’he trobat tot buscant les altres dones”.

Carme Vidal Estruel

Un grup de companyes vàrem tenir la sort de poder visitar els treballs arqueològics que s’han portat a terme a l’edifici del carrer Ripoll, 25 i que venien determinats pel projecte arquitectònic provisional de Ca la Dona. Es tracta d’una finca, en realitat un conjunt d’edificis, amb una importància patrimonial certament significativa. Els diferents elements descoberts al conjunt de la finca mostren un ampli ventall cronològic que aniria des de l’època romana fins a la baixa edat mitjana i l’època moderna. Vàrem sortir entusiasmades de la visita i de les explicacions de la Dra. Gisela Ripoll, professora d’Arqueologia de la U.B., de les arqueòlogues Catalina Mas i Maria José Rivas.

Edita

Xarxa Feminista
Casp, 38 - Barcelona
Tel. 93 302 65 45
Fax 93 412 39 96
xarxafem@xarxafeminista.org

Impressió

Gràfiques Alpres

amb el suport de

Diputació de Barcelona
Ajuntament de Barcelona
Institut Català de les Dones